

Joseph Nassy

Suriname tijdens de Tweede Wereldoorlog

Tentoonstellingstekst

Joseph Nassy

Suriname tijdens de Tweede Wereldoorlog

Joseph Johan Cosmo Nassy
Brussel 1940

Voor 1940

Op 19 januari 1904 wordt Joseph Johan Cosmo Nassy geboren in de Weidestraat in Paramaribo. Hij is de zevende van negen kinderen van Elisabeth Carolina Natalia de Maesschalck en de Joodse Adolf Philippus Nassy. Adolf Nassy heeft een succesvolle handelsfirma met kantoren in Londen, Paramaribo en New York: Suriname Trading Co.

Daarnaast is hij lid van de Koloniale Staten. In 1918 vestigt hij zich in New York; zijn vrouw blijft achter in Suriname.

In 1919 komen Joseph, zijn oudere broers Haert en Alwin en zijn zussen Jettie en Heidy ook naar New York. Daar gaat Joseph van 1919 tot 1922 naar de Erasmus Hall High School, maar hij doet er geen eindexamen. Twee jaar later begint hij aan een opleiding in industriële elektrotechniek aan het Pratt Institute in Brooklyn en deze sluit hij in 1926 af met een diploma. Zijn vader sterft datzelfde jaar.

In juli 1929 vraagt Joseph Nassy een Amerikaans paspoort aan onder de naam Josef John Nassy. Hij vult in dat hij op 19 januari 1899 in San Francisco geboren is. Hij verklaart bovendien dat ook zijn vader in San Francisco geboren is, maar dat alle bewijsstukken bij de aardbeving van 1906 verloren zijn gegaan.

Hij krijgt zijn paspoort en Joseph, nu Josef, vertrekt eind juli naar Londen. Daar vindt hij een baan als geluidstechnicus bij de Melotone Corporation, onderdeel van een Amerikaanse filmmaatschappij. Na een jaar stuurt het bedrijf hem naar Parijs en daarna naar België.

Josef blijft in Brussel maar geeft in 1934 zijn baan op omdat hij schilder wil worden. Van 1938 tot 1940 studeert hij aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel.

In 1939 breekt de Tweede Wereldoorlog uit in Europa. Suriname formeert een eigen leger, de Schutterij.

Josephs vader Adolf heeft een succesvol import- en exportbedrijf.

De Gravenstraat met de Hendrik-school, de Surinaamsche Bank en de torens van de Sint Petrus en Paulus kathedraal. 1904-1937. Joseph Nassy staat tot zijn vertrek naar New York in 1919 inschreven bij de Hendrikschool.

Schutters in Suriname. De Surinaamse Schutterij bestaat op haar hoogtepunt uit ongeveer 5.000 man.

In 1919 komen Joseph, zijn oudere broers Henri en Alwin en zijn zussen Jettie en Heidy ook naar New York. Daar gaat Joseph van 1919 tot 1922 naar de Erasmus Hall High School, maar hij doet er geen eindexamen. Twee jaar later begint hij aan een opleiding in industriële elektrotechniek aan het Pratt Institute in Brooklyn en deze sluit hij in 1926 af met een diploma. Zijn vader sterft datzelfde jaar.

In juli 1929 vraagt Joseph Nassy een Amerikaans paspoort aan onder de naam Josef John Nassy. Hij vult in dat hij op 19 januari 1899 in San Francisco geboren is. Hij verklaart bovendien dat ook zijn vader in San Francisco geboren is, maar dat alle bewijsstukken bij de aardbeving van 1906 verloren zijn gegaan.

Hij krijgt zijn paspoort en Joseph, nu Josef, vertrekt eind juli naar Londen. Daar vindt hij een baan als geluidstechnicus bij de Melotone Corporation, onderdeel van een Amerikaanse filmmaatschappij. Na een jaar stuurt het bedrijf hem naar Parijs en daarna naar België.

Josef blijft in Brussel maar geeft in 1934 zijn baan op omdat hij schilder wil worden. Van 1938 tot 1940 studeert hij aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel. In 1939 trouwt hij er met de Belgische Rosine van Aerschot.

In 1939 breekt de Tweede Wereldoorlog uit in Europa. Suriname formeert een eigen leger, de Schutterij.

Foto's:

- 1 Joseph Johan Cosmo Nassy, Brussel 1946.
- 2 Josephs vader Adolf heeft een succesvol import- en exportbedrijf.
- 3 De Gravenstraat met de Hendrik-school, de Surinaamsche Bank en de torens van de Sint Petrus en Paulus kathedraal, 1904-1937. Joseph Nassy staat tot zijn vertrek naar New York in 1919 inschreven bij de Hendrikschool.
- 4 Schutters in Suriname. De Surinaamse Schutterij bestaat op haar hoogtepunt uit ongeveer 5.000 man.

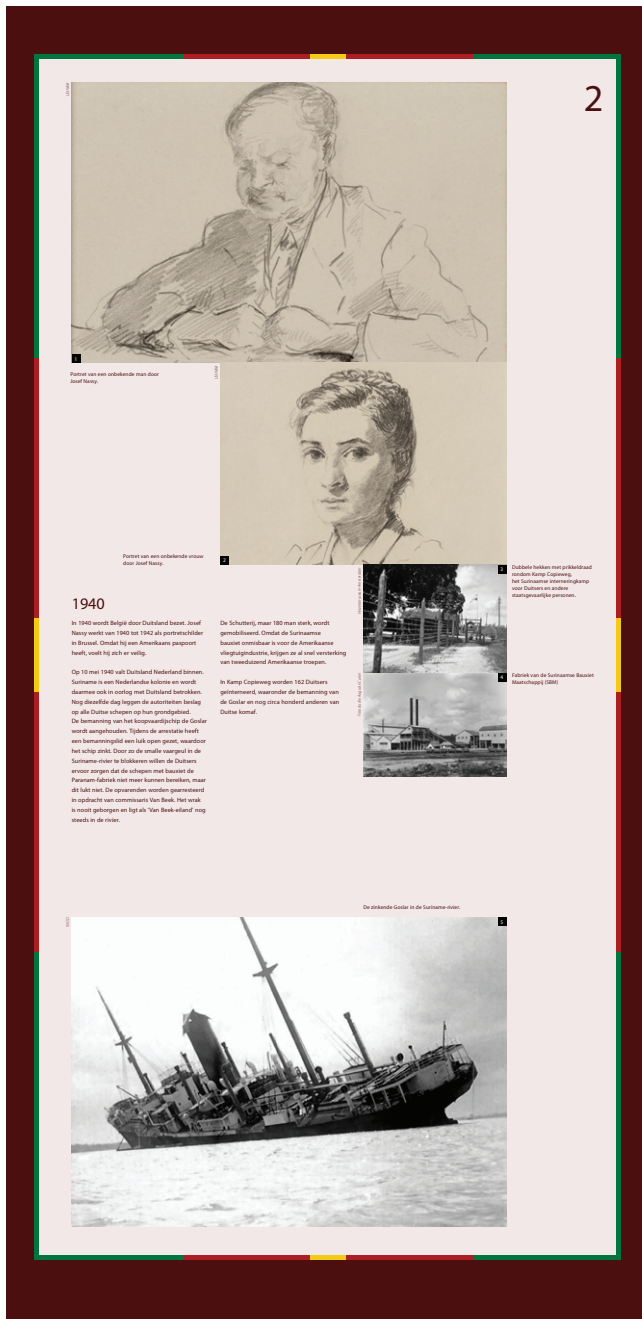
Paneel 1

Joseph Nassy

Suriname tijdens de Tweede Wereldoorlog

Voor 1940

Op 19 januari 1904 wordt Joseph Johan Cosmo Nassy geboren in de Weidestraat in Paramaribo. Hij is de zevende van negen kinderen van Elisabeth Carolina Natalia de Maesschalck en de Joodse Adolf Philippus Nassy. Adolf Nassy heeft een succesvolle handelsfirma met kantoren in Londen, Paramaribo en New York: Suriname Trading Co. Daarnaast is hij lid van de Koloniale Staten. In 1918 vestigt hij zich in New York; zijn vrouw blijft achter in Suriname.

2

1 Portret van een onbekende man door Josef Nassy.

2 Portret van een onbekende vrouw door Josef Nassy.

1940

In 1940 wordt België door Duitsland bezet. Josef Nassy werkt van 1940 tot 1942 als portretschilder in Brussel. Omdat hij een Amerikaans paspoort heeft, voelt hij zich er veilig.

Op 10 mei 1940 valt Duitsland Nederland binnen. Suriname is een Nederlandse kolonie en wordt daarmee ook in oorlog met Duitsland betrokken. Nog diezelfde dag leggen de autoriteiten beslag op alle Duitse schepen op hun grondgebied. De bemanning van het koopvaardijship de Goslar wordt aangehouden. Tijdens de arrestatie heeft een bemanningslid een luik open gezet, waardoor het schip zinkt. Door zo de smalle vaargeul in de Suriname-rivier te blokkeren willen de Duitsers ervoor zorgen dat de schepen met bauxiet die Paramaribo niet meer kunnen bereiken, maar dit lukt niet. De opvarenden worden gearresteerd in opdracht van commissaris Van Beek. Het wrak is nooit geborgen en ligt als 'Van Beek-eiland' nog steeds in de rivier.

De Schutterij, maar 180 man sterk, wordt gemobiliseerd. Omdat de Surinaamse bauxiet onbereikbaar is voor de Amerikaanse vliegtuigindustrie krijgen ze al snel versterking van tweeduizend Amerikaanse troepen.

In Kamp Copieweg worden 162 Duitsers geïnterneerd, waaronder de bemanning van de Goslar en nog circa honderd anderen van Duitse komaf.

3 Dubbele hekken met prikkeldraad rondom Kamp Copieweg, het Surinaamse interneringskamp voor Duitsers en andere staatsgevaarlijke personen.

4 Fabriek van de Surinaamse Bauxiet Maatschappij (SBM).

5 De zinkende Goslar in de Suriname-rivier.

Suriname-rivier te blokkeren willen de Duitsers ervoor zorgen dat de schepen met bauxiet de Paramaribo-fabriek niet meer kunnen bereiken, maar dit lukt niet. De opvarenden worden gearresteerd in opdracht van commissaris Van Beek. Het wrak is nooit geborgen en ligt als 'Van Beek-eiland' nog steeds in de rivier.

De Schutterij, maar 180 man sterk, wordt gemobiliseerd. Omdat de Surinaamse bauxiet onbereikbaar is voor de Amerikaanse vliegtuigindustrie, krijgen ze al snel versterking van tweeduizend Amerikaanse troepen.

In Kamp Copieweg worden 162 Duitsers geïnterneerd, waaronder de bemanning van de Goslar en nog circa honderd anderen van Duitse komaf.

Foto's:

- 1 Portret van een onbekende man door Josef Nassy.
- 2 Portret van een onbekende vrouw door Josef Nassy.
- 3 Dubbele hekken met prikkeldraad rondom Kamp Copieweg, het Surinaamse interneringskamp voor Duitsers en andere staatsgevaarlijke personen.
- 4 Fabriek van de Surinaamse Bauxiet Maatschappij (SBM).
- 5 De zinkende Goslar in de Suriname-rivier.

Paneel 2

1940

In 1940 wordt België door Duitsland bezet. Josef Nassy werkt van 1940 tot 1942 als portretschilder in Brussel. Omdat hij een Amerikaans paspoort heeft, voelt hij zich er veilig.

Op 10 mei 1940 valt Duitsland Nederland binnen. Suriname is een Nederlandse kolonie en wordt daarmee ook in oorlog met Duitsland betrokken. Nog diezelfde dag leggen de autoriteiten beslag op alle Duitse schepen op hun grondgebied. De bemanning van het koopvaardijship de Goslar wordt aangehouden. Tijdens de arrestatie heeft een bemanningslid een luik open gezet, waardoor het schip zinkt. Door zo de smalle vaargeul in de

Bij de Japanse aanval op Pearl Harbor kwamen 2.402 Amerikanen om het leven en raakten er 1.282 gewond. De verliezen aan de Japanse kant waren veel kleiner: slechts 65 militairen kwamen om of raakten gewond. Een Japanse matroos werd gevangengenomen.

Een reclamebord van het bedrijf Fernandes dat in Suriname Coca-Cola bottelde.

Een reclamebord van het bedrijf Fernandes dat in Suriname Coca-Cola bottelde.

De Amerikaanse soldaten die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Suriname bleefven om de bauxietvoorraan en het transport naar Amerika te beschermen moeten te allen tijde over Coca-Cola kunnen beschikken, zo luidde de opdracht vanuit Coca-Cola aan Jules Fernandes, directeur van de Surinaamse bottelaar. Door de aantrekkelijke Coca-Cola advertenties en de jonge Amerikaanse soldaten die er zo dol op waren, werd de frisdrank ook onder Surinamers enorm populair.

1941

De aanval op de Amerikaanse marinebasis Pearl Harbor op Hawaï van zondagochtend 7 december 1941 komt als een volslagen verrassing. Het doel van de Japanse Keizerlijke Marine onder leiding van admiraal Isoroku Yamamoto was om het grootste deel van de vloot van de Verenigde Staten te vernietigen, en Japan daarmee vrij spel te geven in de Stille Oceaan.

De Amerikaanse bevolking reageert geschokt. De volgende dag al, op 8 december 1941, verklaren de Verenigde Staten de oorlog aan Japan en Duitsland. Vanaf dit moment spelen de Amerikanen zowel in de Stille Oceaan als in Europa een grote rol in de Tweede Wereldoorlog.

De Surinaamse bevolking (100.000 mensen) wil Nederland helpen. Spontaan wordt er een Spitfire Fonds opgericht, met als doel een Spitfire-vliegtuig te kopen voor Nederland. In september 1940, binnen vier maanden, heeft het fonds al 38.000 gulden opgehaald, genoeg voor een Spitfire. De inzameling gaat door, nu voor een torpedobootjager ter vervanging van de Hr.Ms. Van Galen, die in mei 1940 is vergaan bij de bombardementen op Rotterdam.

In Suriname arriveren
- 156 militairen van de Prinses Irene Brigade uit het Verenigd Koninkrijk
- 167 Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger uit Indonesië (toen Nederlands Indië)
- 1000 Amerikaanse militairen.

Amerikaanse soldaten op de markt in Suriname. Er was afgesproken dat de Amerikanen zoveel mogelijk lokale producten zullen gebruiken.

In bezet België is Josef Nassy met zijn Amerikaanse paspoort intussen niet langer veilig. De Surinaamse bevolking (180.000 mensen) wil Nederland helpen. Spontaan wordt er een Spitfire Fonds opgericht, met als doel een Spitfire-vliegtuig te kopen voor Nederland. In september 1940, binnen vier maanden, heeft het fonds al 38.000 gulden opgehaald, genoeg voor een Spitfire. De inzameling gaat door, nu voor een torpedobootjager ter vervanging van de Hr.Ms. Van Galen, die in mei 1940 is vergaan bij de bombardementen op Rotterdam.

In Suriname arriveren

- 156 militairen van de Prinses Irene Brigade uit het Verenigd Koninkrijk
- 167 Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger uit Indonesië (toen Nederlands Indië)
- 1.000 Amerikaanse militairen

Foto's:

- 1 Bij de Japanse aanval op Pearl Harbor kwamen 2.402 Amerikanen om het leven en raakten er 1.282 gewond. De verliezen aan de Japanse kant waren veel kleiner: slechts 65 militairen kwamen om of raakten gewond. Eén Japanse matroos werd gevangengenomen.
- 2 Een lot verkocht ten bate van het Spitfire Fund dat geld inzamelde voor de aanschaf van een Spitfire-gevechtsvliegtuig.
- 3 Een reclamebord van het bedrijf Fernandes dat in Suriname Coca-Cola bottelde.
De Amerikaanse soldaten die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Suriname verblijven om de bauxietvoorraan en het transport naar Amerika te beschermen moeten te allen tijde over Coca-Cola kunnen beschikken, zo luidde de opdracht vanuit Coca-Cola aan Jules Fernandes, directeur van de Surinaamse bottelaar. Door de aantrekkelijke Coca-Cola advertenties en de jonge Amerikaanse soldaten die er zo dol op waren, werd de frisdrank ook onder Surinamers enorm populair.
- 4 Amerikaanse soldaten op de markt in Suriname. Er was afgesproken dat de Amerikanen zoveel mogelijk lokale producten zullen gebruiken.

Paneel 3

1941

De aanval op de Amerikaanse marinebasis Pearl Harbor op Hawaï van zondagochtend 7 december 1941 komt als een volslagen verrassing. Het doel van de Japanse Keizerlijke Marine onder leiding van admiraal Isoroku Yamamoto was om het grootste deel van de vloot van de Verenigde Staten te vernietigen, en Japan daarmee vrij spel te geven in de Stille Oceaan.

De Amerikaanse bevolking reageert geschokt. De volgende dag al, op 8 december 1941, verklaren de Verenigde Staten de oorlog aan Japan en Duitsland. Vanaf dit moment spelen de Amerikanen zowel in de Stille Oceaan als in Europa een grote rol in de Tweede Wereldoorlog.

Paneel 4

1942

Op 14 April 1942 wordt Josef Nassy in Brussel gearresteerd omdat hij Amerikaan is, burger van een land waarmee Duitsland in oorlog is. Hij wordt gearresteerd in Kamp van Beverlo, een doorgangskamp bij Leopoldsburg (België), waar hij zeven maanden zal blijven. In november 1942 wordt Nassy overgebracht naar Beieren (Duitsland), waar hij afwisselend in de interneringskampen VII en VIII in Laufen en Tittmoning verblijft.

Deze kampen zijn bedoeld voor Britse en Amerikaanse staatsburgers. Naast Engelsen zitten er vooral Joden uit Oost-Europa die een Zuid-Amerikaans paspoort hebben weten te bemachtigen en tweede generatie Amerikanen die tijdens de Depressie met hun ouders naar Oost-Europa zijn verhuisd. Omdat zijn Amerikaanse paspoort hebben de Nazi's geen weet van Nassy's Surinaamse en Joodse achtergrond.

De interneringskampen vallen onder de Dertende Geneefse Conventie, zodat het Rode Kruis en de YMCA er toegang hebben. Via de YMCA krijgt Nassy materiaal om te kunnen tekenen en schilderen. Hij mag zelfs schilderles geven aan zijn medegevangenen.

Deze kampen zijn bedoeld voor Britse en Amerikaanse staatsburgers. Naast Engelsen zitten er vooral Joden uit Oost-Europa die een Zuid-Amerikaans paspoort hebben weten te bemachtigen en tweede-generatie Amerikanen

die tijdens de Depressie met hun ouders naar Oost-Europa zijn teruggekeerd. Dankzij zijn Amerikaanse paspoort hebben de Nazi's geen weet van Nassy's Surinaamse en Joodse achtergrond.

De interneringskampen vallen onder de Derde Geneefse Conventie, zodat het Rode Kruis en de YMCA er toegang hebben. Via de YMCA krijgt Nassy materiaal om te kunnen tekenen en schilderen. Hij mag zelfs schilderles geven aan zijn medegevangenen.

Medio 1942 wordt in de Koloniale Staten een motie aangenomen: Elke Jood die kan vluchten, is WELKOM in Suriname. Een groep van duizend vluchtelingen gaat op weg, maar als ze in november 1942 in Frankrijk zijn, wordt ook het laatste deel van dat land door de Nazi's bezet en kunnen ze geen kant meer op. De meesten van hen zullen de oorlog niet overleven. In december komen er in Paramaribo 123 Nederlands-Joodse vluchtelingen aan uit Portugal.

In diezelfde maand worden er gezamenlijke diensten gehouden door de Evangelische Broedergemeente, de Hervormde Kerk, de Lutherse kerk en de Rooms Katholieke kerk. Er zijn ook diensten in de moskeeën die worden bijgewoond door vertegenwoordigers van de Surinaams-Joodse gemeenschap.

Op 30 december is er een bijeenkomst van leiders van de verschillende religieuze gemeenschappen in Theater Bellevue. Gezamenlijk roepen zij op tot protest tegen de besluiten van de Wannsee Conferentie van januari 1942 om de Europese Joden uit te roeien.

Foto's:

1. Ansicht van Kamp van Beverlo in Leopoldsburg (België). Dit kamp deed dienst als gevangenis van de Wehrmacht en was van 1942 tot 1943 een doorvoerkamp voor krijgsgevangenen onder de Geneefse conventie. Josef Nassy zat hier van 14 april 1942 tot november 1942.
2. Kamp Laufen in Beieren (Duitsland). Hier was Josef Nassy december 1942 tot 5 mei 1945 geïnterneerd.
3. Een bedankbrief voor de schilderlessen die Josef Nassy in het kamp gegeven heeft aan mede gevangenen.
4. Theater Bellevue in Paramaribo. Er werden films vertoond en er vonden protestbijeenkomsten plaats.
5. Boekje met redevoeringen tegen de jodenvervolg in Suriname, naar aanleiding van een oproep van het opperrabbinaat van Palestina aan 'alle Joodsche organisaties in alle vrije landen (...) tot het uitschrijven van een rouwmaand, toen bevestigd werd dat Hitler bevel had gegeven dat alle Joden in bezet Europa op 31 December 1942 uitgeroeid moesten zijn.'
6. Ansichtkaart met lid van het Vrouwelijk Hulpkorps van de Stads- en Landwacht in Suriname. Ongeveer driehonderd Surinaamse vrouwen maakten deel uit van dit vrijwillige korps.

In de schaduw van de toren:
De sfeer op de binnenplaats,
door Josef Nassy.

Activiteiten in het kamp:
hoe de dagen worden doorgebracht,
door Josef Nassy.

November 1942 -1943

Van november 1942 tot mei 1943 is Josef Nassy gevangenen in interneringskamp VII en VIII in Laufen en Tittmoning. In deze periode maakt hij meer dan tweehonderd schilderijen en tekeningen, vooral over het leven in het kamp.

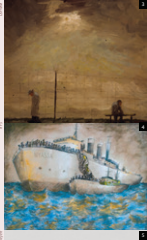
Onder de gevangenen in Kamp Laufen bevinden zich vijftig Joden en twaalf mannen met een donkere huidskleur. De gevangenen vormen groepjes – soms onder druk van de Nazi's, zoals in het geval van de donkere mannen, en soms op grond van hun geboorteland of streek. De Joodse gevangenen hangen ook aan elkaar, vooral om te voorkomen dat de Nazi's merken dat ze geen echte Zuid-Amerikanen zijn.

Op de geruimde begraafplaats Jacobus Rust in Paramaribo worden huizen gebouwd voor de opvang van Joodse vluchtelingen uit Europa. De kinderen gaan naar Surinaamse scholen. Op 5 januari komen er opnieuw 55 Nederlands-Joodse vluchtelingen aan vanuit Portugal. Ze zijn via Jamaica naar Paramaribo gereisd aan boord van de SS Cottica.

Klassenfoto van de tweede klas van de Conradschool (1944) met o.a. drie kinderen van Joodse vluchtelingen en Cynthia Ferrier.

In de warmte van de zon Laufen 1945, door Josef Nassy.

Het schip Nyassa waarmee in oktober 1943 de eerste 183 Nederlands-Joodse vluchtelingen in Suriname aankwamen.

Schilderij met voormalig Joods vluchtelingenkamp, 1948.

Op de geruimde begraafplaats Jacobus Rust in Paramaribo worden huizen gebouwd voor de opvang van Joodse vluchtelingen uit Europa.

De kinderen gaan naar Surinaamse scholen. Op 5 januari komen er opnieuw 55 Nederlands-Joodse vluchtelingen aan vanuit Portugal. Ze zijn via Jamaica naar Paramaribo gereisd aan boord van de SS Cottica.

In oktober nemen de eerste vluchtelingen hun intrek in Jacobus Rust. Sommigen van hen schrijven zich in bij een Joodse gemeente, maar na de ervaringen in Europa durven velen zich niet meer te laten registreren.

Op 1 juli 1943, toen naar men begreep de deportatie uit Nederland voltooid was – de laatste treinen reden in werkelijkheid pas in september 1944 – hielden de Surinaamse joden een rouwdag. In september van hetzelfde jaar is het Caribisch gebied vrij van oorlogsgevaar, maar Nederland blijft nog tot 5 mei 1945 bezet.

Eind 1943 zijn er nog 2043 Amerikaanse militairen in Suriname. De samenwerking tussen de Surinamers en de Amerikanen verloopt zonder grote problemen. De Amerikanen voeren het bevel bij de bewaking van de bauxietmijnen en de Surinamers regelen de bewaking van de grenzen, de kust en de rivieren.

Foto's:

- 1 In de schaduw van de toren: De sfeer op de binnenplaats, door Josef Nassy.
- 2 Activiteiten in het kamp: hoe de dagen worden doorgebracht, door Josef Nassy.
- 3 In de warmte van de zon (Laufen 1945), door Josef Nassy.
- 4 Het schip Nyassa waarmee in oktober 1943 de eerste 183 Nederlands-Joodse vluchtelingen in Suriname aankwamen.
- 5 Jacobus Rust, voormalig Joods vluchtelingenkamp, 1948.
- 6 Klassenfoto van de tweede klas van de Conradschool (1944) met o.a. drie kinderen van Joodse vluchtelingen en Cynthia Ferrier.

Paneel 5

November 1942 -1943

Van november 1942 tot mei 1945 zit Josef Nassy gevangen in interneringskamp VII en VIII in Laufen en Tittmoning. In deze periode maakt hij meer dan tweehonderd schilderijen en tekeningen, vooral over het leven in het kamp.

Onder de gevangenen in Kamp Laufen bevinden zich vijftig Joden en twaalf mannen met een donkere huidskleur. De gevangenen vormen groepjes – soms onder druk van de Nazi's, zoals in het geval van de donkere mannen, en soms op grond van hun geboorteland of streek. De Joodse gevangenen hangen ook aan elkaar, vooral om te voorkomen dat de Nazi's merken dat ze geen echte Zuid-Amerikanen zijn.

Na de bevrijding van Nederland verzenden Surinamers duizenden pakketten met kleding en voedsel naar Nederland, waar na de bezetting grote schaarste heerste. Cynthia McLeod schrijft: 'Men kocht flanel en naaide. Ook de gezinnen waar men elk dubbeltje wel driemaal moest omdraaien, gaven.' De schepen met hulpgoederen worden in Suriname feestelijk uitgeleide gedaan.

- 1-2 Activiteiten in het kamp: hoe de dagen worden doorgebracht. Op basis van de foto's wordt aangenomen dat de pianist en de gitarist in deze schilderijen van Josef Nassy de Amerikaanse jazzmuzici Freddy Johnson en Johnny Mitchell zijn.
- 3 Johnny Mitchell, een Afro-Amerikaanse muzikant en mede-geïnterneerde, speelt gitaar in het Tittmoning-kamp. Johnny Mitchell maakte ook deel uit van het Freddy Johnson Orchestra, een sextet dat vóór de oorlog optrad in Parijs en Amsterdam.
- 4 Freddy Johnson, een Afro-Amerikaanse jazzmuzikant die van januari 1942 tot februari 1944 in Tittmoning is geïnterneerd, speelt piano, met Johnny Mitchell op de gitaar.
- 5 Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL), Australië. Vanuit Suriname reizen Nederlanders, Caribische Indianen en Creolen naar Australië om samen met Javanen en Hindoestanen mee te vechten in de KNIL.

Paneel 6

1944

In 1944 arriveren er nog 20 Nederlands-Joodse vluchtelingen per vliegtuig. Ze zijn vanuit Portugal via Jamaica naar Suriname gereisd. In totaal vangt Suriname 198 Nederlands-Joodse vluchtelingen op in Jacobus Rust, de voormalige begraafplaats. Ze mogen er hun oorspronkelijke beroep uitoefenen, dat is heel uitzonderlijk.

De meeste vluchtelingen bewaren dan ook goede herinneringen aan hun tijd in Suriname. Toch vertrekken de meesten na de oorlog, ze gaan terug naar Nederland of emigreren naar Amerika of Israël.

Het aantal Amerikaanse troepen wordt intussen teruggebracht.

Josef Nassy overlijdt in 1976 in België. In 1984 verkoopt zijn Belgische vriend Paul Vankeuken de complete verzameling werken uit het kamp aan kunstverzamelaar en Holocaust-overlever Severin Wunderman. In 1992 schenkt Wunderman de Nassy-collectie aan het United States Holocaust Museum in Washington.

In maart 1945 is het aantal Amerikaanse militairen in Suriname al verder teruggebracht en twee maanden later, op 30 mei 1945, vertrekken de laatste Amerikaanse troepen uit Suriname. De achtenzeventig Surinaamse Joden die bij het uitbreken van de oorlog in Nederland waren, hebben de oorlog niet overleefd.

- 1 Op 19 oktober 1946 opent Josef Nassy zijn eerste expositie in La Petite Galerie in Brussel onder auspiciën van de Amerikaanse YMCA.
- 2 De expositie in La Petite Galerie wordt in november 1946 gevolgd door een twee weken durende tentoonstelling in de Foyer YMCA van Brussel, 'Souvenirs van gevangenschap'. De belangstelling van de YMCA voor zijn werk heeft Nassy te danken aan het feit dat de YMCA hem tijdens zijn gevangenschap heeft voorzien van schildermaterialen.
- 3 Werkvergunning uit 1953, waarmee Josef Nassy in Brussel mag blijven wonen en werken.
- 4 Het Monument voor de gevallen staat aan de zuidoostzijde van het Onafhankelijkheidsplein in Paramaribo. Dit monument uit 1950 is opgericht ter nagedachtenis aan de ruim 500 Surinamers die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Europa
- 5 Het Dankbaarheidsmonument is een beeldengroep op het De Sivaplein in Paramaribo. Koningin Juliana onthulde dit monument, gemaakt door Mari Andriessen, in 1955 als dank voor de steun van Suriname tijdens en na de Tweede Wereldoorlog.
- 6 In maart 2016, meer dan 70 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog, krijgt Suriname haar eerste Holocaust-monument. In het monument staan de namen van honderdvijf Joden uit Suriname die slachtoffer werden van de Holocaust.

Paneel 7

1945 en daarna

Op 5 mei 1945 worden de interneringskampen Laufen en Tittmoning bevrijd. Het duurt dan nog bijna een jaar voordat Josef Nassy terug kan keren naar België. Dat heeft met bureaucratie te maken, maar bovendien wil Nassy de ruim tweehonderd werken die hij in het kamp gemaakt heeft, bij elkaar houden. Josef Nassy krijgt een verklaring van Prisoners of War Aid dat 'hij materiaal meebrengt dat zijn privébezit is, bestaande uit geschenken van de Prisoners of War Aid van de YMCA. Het materiaal bestaat uit schildermateriaal, boeken en foto's.' Met deze brief kan Nassy zijn werk uit het kamp mee terug nemen naar België.

Colofon

Samenstelling en realisatie

Joséphine de Man
(Anne Frank Stichting)

Ontwerp en grafische vormgeving

Joost Luk, Gouda
Skepja/Pieter Mineur, Haarlem

Redactie en Correctie

Henriëtte Schoemaker, Gouda

Druk en constructie

Expo Display Service, Apeldoorn

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2020

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze tentoonstelling mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Anne Frank Stichting. Voor het overnemen van een of meer gedeelten uit deze tentoonstelling in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de Anne Frank Stichting te wenden.

Met dank aan

Het Anne Frank project in Suriname werd mede mogelijk gemaakt met steun van de Koninklijke Nederlandse Ambassade, Paramaribo.

Commissie Anne Frank Suriname:

Mevrouw Mr. Drs. G. Acton
Mevrouw Y. Caprino
Mevrouw M. Fernandes
De heer M. Hijnes
Mevrouw C. McLeod Ferrier (voorzitter)
Mevrouw M. Pieplenbosch
Mevrouw A. Ritfeld

Familie van Joseph Johan Cosmo Nassy:

Mevrouw A.M. van Tatenhove-Nassy
Mevrouw J. Nassy
De heer D. Nassy
De heer C. Van Leesten
Mevrouw L. Emanuels-Kletter
De heer G. Kletter

Professor Sarah Phillips Casteel, Carleton University
Ottawa, Canada

Fotoverantwoording

- Familie Bleyert: P5 foto 5
- Fernandes Bottling Compagnie, Paramaribo: P3 foto 3
- Fotocollectie Anne Frank Stichting, Amsterdam: P3 foto 1, P4 foto 5,6, P5 foto 4, P5 foto 6
- Fotostudio Auguste Curiel: P1 foto 3, P2 foto 4
- NIOD, Amsterdam: P1 Foto 4, P2 foto 5, P3 foto 2,4, P4 foto 4
- Ingrid Moesan, Paramaribo: P7 foto 4,5,6
- United States Holocaust Memorial Museum, Washington: P1 foto 1,2, P2 foto 1,2, P4 foto 2,3, P5 foto 1,2,3, P6 foto 1,2,3,4, P7 foto 1,2,3
- Verzetsmuseum, Amsterdam: P2 foto 3
- Wikimedia commons: P6 foto 5

anne frank stichting

Koninkrijk der Nederlanden